

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

You have Downloaded, yet Another Great Resource to assist you with your Studies 😊

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS/ NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

SEPEDI LELEME LA GAE (HL)

LEPHEPHE LA BORARO (P3)

MOPITLO/PHUPU 2025

TLHAHLO YA GO SWAYA

MEPUTSO: 100

Palomoka ya matlakala a tlhahlo ya go swaya ke 10.

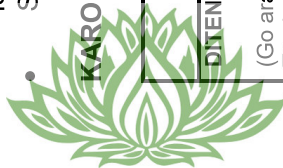

ELA HLOKO:

- Diriša rubriki ye ge o swaya ditaodišo (Lephophe la 3, KAROLO YA A)
- Meputso ya 0–50 e arotšwe ka magato a mahlano a ditlhalošo
- Mo go diteng, polelo le mongwalelo, le legato le lengwe le le lengwe la magato a ditlhalošo a mahlano le arotšwe ka dikarolwana tše pedi, e lego legato la godimo le la fase go lebelešwe kabo ya meputso le ditlhalošo
- Sebopego ga se sa arolwa ka legato la godimo le la fase

KAROLO YA A: RUBRIKI YA GO SWAYA DITAODIŠO [MEPUTSO YE 50]

Dinyakwa	Bokgoni bja go ikgetha	Bokgoni bja maemo	Bokgoni bja magareng	Bokgoni bja motheo	Ga go bokgoni
DITENG LE PEAKANYO (Go araba dipotšišo) -Ga tatelano ya dikgopolo ge go dirwa peakanyo. -Remogo ya moreo, namogedi ba tshedimošo le dikamano. MEPUTSO YE 30	28–30 -Bokgoni bja go araba potšišo ke bja maemo a godimodimo go fetiša. - Dikgopolo tša go laetša bohlae, tša go hlohla mabjoko tšeo di tšweletšago tsebo ye e tseneletšego. -Peakanyo le tlemagano ke tšeo di ikgethilego mo go matseno, mmele le mafetšo.	22–24 -Potšišo e arabilwe gabotsebotse. -Dikgopolo di kgahliša kudu ebile di sepelelana le hlogo/sererwa. -Peakanyo le tlemagano ya dikgopolo ke tše dibotsebotse mo go matseno, mmele le mafetšo.	16–18 -Karabo e a kgotsofatša. -Dikgopolo di tlemagane ebile di a kgodiša. -Peakanyo le tlemagano ya dikgopolo ke tše dikaone mo go matseno, mmele le mafetšo.	10–12 -Tlemagano ya dikgopolo ga se ya maleba. -Dikgopolo ga di tšwelele gabotse ebile ga di bonišhe boithamelo. -Tatelano le tlemagano ya dikgopolo di tšwelela gannyane.	4–6 -Molekwa o tšwele tseleng kudukudu. -Dikgopolo di hlakahlakane ebile ga di nepiše. -Dikgopolo ga di nepiše hlogo ebile di a ipoeletša. -Ga go tatelano le tlemagano ya dikgopolo.
	25–27 -Bokgoni bja go araba potšišo ke bja maemo a godimodimo. -Dikgopolo tša go laetša bohlae, tša go hlohla mabjoko tšeo di tšweletšago tsebo ye e tseneletšego. -Bokgoni bja maemo a godimo bja go beakanya le go tlemaganya dikgopolo mo go matseno, mmele le mafetšo.	19–21 -Potšišo e arabilwe gabotse. -Dikgopolo di a kgahliša ebile di sepelelana le hlogo/sererwa. -Peakanyo le tlemagano ya dikgopolo ke tše dibotse mo go matseno, mmele le mafetšo.	13–15 -Potšišo e arabilwe ka mo go kgotsofatšago eupša ga se ya hiaka gabotse. -Tlemagano ya dikgopolo e a kgotsofatša ebile e a kgodiša. -Peakanyo le tlemagano ya dikgopolo di a kgotsofatša mo go matseno, mmele le mafetšo.	7–9 -Molekwa o tšwele tseleng. -Dikgopolo di hlakahlakane. -Ga go peakanyo goba tlemagano ya dikgopolo yeo e tšwelelaego.	0–3 -Ga go bolelwe selo ka hlogo yeo e filwego. -O tšwele tseleng kudukudu. -Diteng ga di nepiše ebile di hlakahlakane.

Sepedi Leleme la Gae (HL)/P3

3

SC/NSC – Tlhahlo ya go swaya

DBE/Mopitlo/Phupu 2025

POLELO, MONGWALELO LE PALOBOHLATSE	Legato la godimo				0-3
	14-15	11-12	8-9	5-6	
Segalo, retšistara, mongwalelo, tlotlontšu ya maleba ya morero le dikamano Kgetho ya mantšu. Tirišo ya polelo le melawana, maswao, popopolelo le mopeleto MEPUTSO YE 15	-Segalo, retšistara, setaele le tlotlontšu di sepelelana kudukudu le morero, baamogedi le dikamano. -Polelo ke ya boitshepo, ya go nona, ya maatlakgogedi. -Polelo e na le segalo sa go ba le maatlakgogedi ebile e nonne ka mebolelwana ya go kgahliša. - Go nyakile go se be le ge e ka ba phošwana e tee ya popopolelo le mopeleto. -Polelo e beakantšwe ka bokgwari bja maemo a godimodimo.	-Segalo, retšistara, setaele le tlotlontšu di sepelelana gabotsebotse le morero, baamogedi le dikamano. -Polelo e na le maatla, ya segalo sa maleba. -Diphošo tša popopolelo le mopeleto ga se tše kae. -Polelo e beakantšwe gabotsebotse.	-Segalo, retšistara, setaele le tlotlontšu di sepelelana gabotse le morero, baamogedi le dikamano. -Tirišo ya maleba ya polelo e dira gore molaetša o kwagale. -Segalo ke sa maleba. -Mebolelwana e dirišitšwe go godiša boleng bja diteng.	-Segalo, retšistara, setaele le tlotlontšu di sepelelana gannyane le morero, baamogedi le dikamano. -Tirišo ya polelo ke ya motheo. -Segalo le mošito ga se tša maleba. -Tlotlontšu ke ye nyane kudu.	-Polelo ga e kwešišagale. -Segalo, retšistara, setaele le tlotlontšu ga di sepelelane le morero, baamogedi le dikamano. -Tlotlontšu ke ye nyane kudukudu moo e lego gore e dira gore ditaba di se kwešišagale.
STEOPEGO	Legato la fase				0-1
	13	10	7	4	
Dinyakwa/Dipharologantšho tša setšweletšwa. Tšwetšopele ya ditemana le tlhamo ya mafoko. MEPUTSO YE 5	-Polelo ya maemo a godimodimo ya go ba le segalo se maatla. - Go nyakile go se be le ge e ka ba phošwana e tee ya popopolelo goba mopeleto. -Polelo e beakantšwe ka bokgwari.	-Polelo ke ya maemo a godimo ya go ba le maatlakgogedi. -Segalo ke sa maleba sa go ba le maatlakgogedi. -Diphošwana tše nnyane tša popopolelo le mopeleto. -Polelo e beakantšwe gabotse.	-Tirišo ya polelo e a kgotsofatša eupša e na le diphošo. -Segalo se a kgotsofatša eupša mebolelwana ga se ya dirišwa o kaalo.	-Polelo ga e kgotsofatše -Ga go phapantšho ya mafoko. -Tlotlontšu ga se ye kaalo.	
	5	4	3	2	
	-Tšwetšopele ya sererwa ke ya maemo a godimodimo. -Tlhalošo ya dikgopolo ke ya maemo a godimodimo. -Tlhamo ya mafoko le ditemana ke ya go ikgetha, ya maemo a godimodimo.	-Tatelano ye botse ya tšwetšopele ya dinthla. -Tlemagano ye botse ya dinthla le dikgopolo. -Mafoko le ditemana di beakantšwe ka makgethe.	-Dinthla tša maleba di tšweletšwe. -Mafoko le ditemana di hlamegile gabotse. -Taodišo e a kwagala.	-Dinthla tša maleba ga se tše kae. -Mafoko le ditemana di na le diphošo. -Taodišo e a kwagala eupša e na le mafokodi.	-Dinthla tša maleba ga di gona. -Mafoko le ditemana di fošagetše. -Taodišo ga e kwagale.

Tokelo ya ngwalollo e ileditšwe

Phetla

KAROLO YA B: RUBRIKI YA GO SWAYA DITŠWELETŠWA TŠE TELELE TŠA TIRIŠANO [MEPUTSO YE 25]

Dinyakwa	Bokgoni bja go ikgetha 13–15	Bokgoni bja maemo 10–12	Bokgoni bja magareng 7–9	Bokgoni bja motheo 4–6	Ga go bokgoni 0–3
DITENG, PEAKANYO LE SEBOPEGO -Go araba dipotšišo le dikgopolo. -Tatelano le peakanyo ya dikgopolo. -Moreo, baamogedi, dinyakwa/dipharologantšho le dikamano.	-Bokgoni bja go araba potšišo ke bja maemo a godimodimo go fetiša. -Dikgopolo ke tša go laetša bohale, le go mabjoko. -Tsebo ke ye e tseneletšego ya dinyakwa tša mohuta wa setšweletšwa. -Ditaba di nepiša setšweletšwa thwi. -Tiemagano ya diteng le dikgopolo ke ya maemo a godimo. -Tihalošo ya ditaba ke ya maemo a godimo ebile e thekga sererwa. -Sebopego ke sa maleba sa go sepelelana le setšweletšwa.	-Bokgoni bjo bobotsebotse bja go araba potšišo bjoo bo laetšago tsebo ye botse ya mohuta wa setšweletšwa. -Ditaba di nepiša setšweletšwa. -Molekwa ga se a tšwa tseleng. -Tiemagano ya diteng le dikgopolo ke ye botse. -Tihalošo ya ditaba ke ye botse ebile e thekga sererwa. -Sebopego ke sa maleba eupša se na le diphošo dipošwana di se kae.	-Bokgoni bja go araba potšišo bja go laetša tsebo ye nnyane ya dinyakwa tša mohuta wa setšweletšwa. -Go na le nepišo ye nnyane ya setšweletšwa eupša go na le go tšwa tseleng. -Tiemagano ya diteng le dikgopolo ga se ye kaalo -Tihalošo ya ditaba ke ya motheo ebile e thekga sererwa gannyane. -Melao ya sebopego ga se ya šomišwa ka tshwanelo. -Go tlogetšwe dintlha tše bohlokwa.	-Bokgoni bja motheo bja go araba potšišo bja go laetša tsebo ye nnyane ya dinyakwa tša mohuta wa setšweletšwa. -Go na le nepišo ye nnyane ya setšweletšwa eupša go na le go tšwa tseleng. -Tiemagano ya diteng le dikgopolo ga se ye kaalo -Tihalošo ya ditaba ke ya motheo ebile e thekga sererwa gannyane. -Melao ya sebopego ga se ya šomišwa ka tshwanelo. -Go tlogetšwe dintlha tše bohlokwa.	-Karabo ya gagwe ga e laetše tsebo le ye nnyane ya mohuta wa setšweletšwa. -Molaeliša ga o tšwelele gabotse ka ge molekwa a tšwele tseleng kudukudu. -Ga go tiemagano ya diteng le dikgopolo. -Ditaba di hlalošwa gannyane. -Sebopego sa setšweletšwa ga se sona.
MEPUTSO YE 15 PALELO, SETAELE LE PALO BOHLATSE -Segalo, reišistara, setaele, sepelelane le moreo, baamogedi le dikamano. -Polelo ya polelo le tšišo ya polelo le melawana. -Getho ya mantšu. -Maswao le mopeleto.	9–10 -Segalo, reišistara, setaele le tlotlontšu di sepelelana gabotsebotse le moreo, baamogedi le dikamano. -Polelo e nepagetše ebile e hlaemgile gabotse. -Go nyakile go se be le ge e ka ba phošwana e tee ya popopolelo le mopeleto.	7–8 -Segalo, reišistara, setaele le tlotlontšu di sepelelana gabotse le moreo, baamogedi le dikamano. -Polelo ga e na diphošo tša popopolelo ebile e hlaemgile gabotse. -Tlotlontšu ke ye ntši. -Diphošo ga se tše dintši.	5–6 -Segalo, reišistara, setaele le tlotlontšu di sepelelana le moreo, baamogedi le dikamano. -Diphošo tša popopolelo ga se tše dintši. -Tlotlontšu ke yeo e lekanetšego. -Diphošwana tšeo di lego gona ga di fetoše molaetša.	3–4 -Segalo, reišistara, setaele le tlotlontšu ga di sepelelane gabotse le moreo, baamogedi le dikamano. -Popopolelo ga se yeo e nepagetšego ebile e tletše ka diphošo. -Tlotlontšu ga se ye ntši -Molaeliša o a tšwelela eupša o arošitšwe.	0–2 -Segalo, reišistara, setaele le tlotlontšu ga di sepelelane le moreo, baamogedi le dikamano. -Sengwalo se tletše ka diphošo ebile se hlaemgile. -Tlotlontšu yeo e lego gona ga e sepelelane le moreo le gannyane. -Molaeliša ga o tšwelele le gannyane.
MEPUTSO YE 10					

ELA HLOKO:

- Dintlha tšeo di filwego ka tlase ga hlogo ye nngwe le ye nngwe ke tša go hlahla baswai fela
- Kwešišo ya molekwa ya hlogo yeo a e kgethilego e elwe šedi le ge dintlha tša gagwe di fapana le tšeo di filwego

KAROLO YA A: DITAODIŠO**POTŠIŠO YA 1**

Balekwa ba ngwale taodišo ya mantšu a 400–450 ka hlogo e tee ya tšeo di filwego. Ba ka ngwala ka mehuta ye e latelago ya ditaodišo: Taodišokanegelo, taodišotlhaloši, taodišokgadimo, taodišokahlaahlo, taodišongangišano goba tswalano ya tšona.

1.1 ... ruri e bile mohlohleletši wa mmakgonthe

Go letetšwe gore molekwa a laetše gore mohlohleletši wa mmakgonthe ke mang le gore tlhohleletšo ya gagwe e amile maphelo a batho bjang.

[50]**1.2 Bohlale bo tšwa lebading**

Go letetšwe gore molekwa a bolele ka fao a ithutilego ka gona go tšwa diphošong tša gagwe.

[50]**1.3 Dipolao ka Afrika-Borwa ke tlhobaboroko**

Go letetšwe gore molekwa a ngwale ka tsela ye dipolao ka nageng e lego bothata ka gona.

[50]**1.4 Tiragalo ye e fetošitšego bophelo bja ka**

Go letetšwe gore molekwa a ngwale ka tiragalo e tee yeo e dirilego gore a fetole bophelo bja gagwe le gore e bo fetotše bjang.

[50]**1.5 Mekgwanakgwana ya go iphediša e thiba letšatši**

Go letetšwe gore molekwa a laetše ka mo go nago le mekgwanakgwana ye mentši ye batho ba ka iphedišago ka yona.

[50]**1.6 Go oketšwa ga ditheko tša madila go ka fokotša tšhomišompe ya ona. Dumela goba o ganetše.**

Go letetšwe gore molekwa a tšee lehlakore la go dumela goba go ganetša go laetša ka fao go oketšwa ga ditheko tša madila go ka fokotšago goba go ka se fokotšego tšhomišompe ya madila.

[50]

Tlhathollo ya ditšweletšwa tša go bonwa e akaretša mehuta ya ditaodišo ka moka. Molekwa o ikgethela seswantšho gomme a ngwala taodišo ka mohuta woo a o nyalantšhago le seswantšho seo.

- 1.7 Go letetšwe gore molekwa a tšweletše sengwalwa sa gagwe ka tlhathollo ya seo se tšweletšwago seswantšhong ntle le go fetola kgopolokgolo. A tšweletše bohlokwa bja go seketša ka bophara.

[50]

- 1.8 Go letetšwe gore molekwa a tšweletše sengwalwa sa gagwe ka tlhathollo ya seo se tšweletšwago seswantšhong ntle le go fetola kgopolokgolo. A laetše ka mo thuto e ka dirago gore motho a fihle maamong a godimo bophelong le ka moo go hloka thuto go ka dirago gore a se be le tšwelopele.

[50]**PALOMOKA YA KAROLO YA A:****50**

KAROLO YA B: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO POTŠIŠO YA 2

2.1 LENGWALO LA SEMMUŠO

Mohlala mabapi le diteng tša sererwa:

Go letetšwe gore molekwa a ngwalele moruti wa kereke ya gabo lengwalo la go kgopela go tsena taba ya batswadi ba gagwe ka bogare.

- Retšistara le segalo e be tše di fodilego, tša semmušo.
 - Sebopego le botelele e be tša maleba.
 - Atrese ya mongwadi/moromedi
 - Maemo a moamogedi/moromelwa le atrese
 - Madume
 - Hlogo ya taba
 - Matseno
 - Diteng e be tša go tšweletša kgopelo mabapi le go tsena taba ya batswadi ka bogare.
 - Tšhomišopolelo, tlotlontšu le maswaodikga e be tša maleba.
 - Mafelelo/bofelo le leina:
 - Ka boikokobetšo
- Wa lena
Masekwameng H

[25]

2.2 EMEILE

Mohlala mabapi le diteng tša sererwa:

Go letetšwe gore molekwa bjalo ka mongwaledi wa bafsa a ngwalele modirelaleago emeile ya go mo lemoša ka bothata bja bana ba ba dulago ba nnoši motseng wa gabo.

Sebopego le diponagalo/dinyakwa

- Sebopego le botelele e be tša maleba.
- Atrese ya emeile ya moromelwa
- Hlogo ye e laetšago lebaka la go romela emeile.
- Madume/matseno e be a makopana a semmušo.
- Diteng e be tša maleba tša go lemoša modirelaleago ka bana bao ba dulago ba nnoši.
- Retšistara le polelo e be tša semmušo.
- Segalo e be sa maleba.
- Tšhomišopolelo, tlotlontšu le maswaodikga e be tše di nepagetšego.
- Mafelelo/Bofelo e be boitsebišo bja mongwadi ka botlalo.

Mohlala:

Ke nna/Wa lena

Masia TT

[25]

Mohlala wa Emeile:

Go ya go: Emeile ya moromelwa (mahlodi.t@dss.gov.za)

Cc:

Bcc:

Hlogo: Lebaka la emeile (Temošo ka bana bao ba dulago ba nnoši)

Madume: Laetša tlhompho (bjalo ka Mohlomphegi)

Mmele: Diteng tša emeile

- Matseno
- Hlaloša ditaba ka botlalo.
- Thumo/Mafetšo.

Lefoko la go tswalela:

Boitsebišo bja mongwadi ka botlalo.

2.3 TŠA BOPHELO BJA MOHU

Mohlala mabapi le diteng tša sererwa:

Go letetšwe gore molekwa a bontšhe gore mohu o šometše lapa la gabo le maikarabelo a gagwe.

Sebopego le diponagalo/dinyakwa

- Leina le sefane sa mohu
- Batswadi ba mohu
- Lefelo le mohu a belegetšwego go lona.
- Letšatši la matswalo a mohu
- Dithuto tšeo mohu a di fihleletšego.
- Go laetšwe gore mohu e be e le mothuši wa ka lapeng.
- Ditiro tše botse tše mohu a gopolwago ka tšona.
- Letšatši le a hlokošetšego ka lona.
- Go laetšwe gore mohu o hlokošetše ka morago ga bolwetši bjo bokopana.
- Meloko ya kgauswi ye mohu a e tlogetšego.
- Lefoko la taelo
- Mohlala: Robala ka khutšo.
- Mohu a ka laelwa ka sereto.
- Retšistara le polelo e be tša go hlompha.
- Tšhomišopolelo, tlotlontšu le maswaodikga e be tše di nepagetšego.
- Go ngwalwe ka motho wa boraro, ka lebaka le le fetilego.

[25]

2.4 POLELO

Mohlala mabapi le diteng tša sererwa:

Go letetšwe gore molekwa a tšweletše maikemišetšo a polelo ya gagwe, e lego go fa polelo mabapi le go thakgolwa ga protšeke ya mohlagase.

Sebopego le diponagalo/dinyakwa

- Matseno, mmele le mafelelo/thumo
- Matseno e be a a gogago šedi ya batheeletši
- Diteng di be mabapi le go thakgolwa ga protšeke ya mohlagase.
- Go šomišwe mafoko a makopana a dikgopolo tše bonolo.
- Retšistara le polelo e be tša go hlompha.
- Tšhomišopolelo, tlotlontšu le maswaodikga e be tše di nepagetšego.

[25]

2.5 ATHIKELE YA KGATIŠOBAKA

Mohlala mabapi le diteng tša sererwa:

Go letetšwe gore molekwa a ngwale athikele mabapi le go lemoša setšhaba ka go utswiwa ga bana ba basetsana le go kgala taba ye.

Sebopego le diponagalo/dinyakwa

- Go be le hlogotaba
- Laetša leina la mmegi.
- Efa dintlha ka boripana le ka nepagalo ntle le go kgopamiša nnete.
- Ngwala ditaba tše bohlokwa fela.
- Diteng di lebane le go lemoša setšhaba mabapi le go utswiwa ga bana ba basetsana le go kgala taba ye.
- Athikele/ Taodišwana ya gago e tsoše kgahlego le go hlohleletša mmadi.
- Šomiša retšistara le polelo tša semmušo.
- Tšhomišo ya gago ya polelo, tlotlontšu le maswaodikga e be tše di nepagetšego.

Sebopego

- Leina la kgatišobaka, letšatšikgwedi (Lebone, Hlakola 2025)
- Hlogo
- Leina la mmegi
- Tšhomišopolelo, tlotlontšu le maswaodikga e be tše di nepagetšego.

[25]

2.6 PEGO

Mohlala mabapi le diteng tša sererwa:

Go letetšwe gore molekwa a ngwale pego mabapi le diphadišano tša dipapadi tša sedikothuto.

Sebopego le diponagalo/dinyakwa

- Go be le hlogotaba.
- Go tšweletšwe bokamorago/boithekgo.
- Go laetšwe leina la moamogedi le mmegi. Mohlala: E ya go: E tšwa go: le atrese ge go hlokega.
- Letšatšikgwedi le laetšwe.
- Diteng di lebane thwii le tabakgolo. Mohlala: Diphadišano tša dipapadi tša kgwele ya maoto tša sedikothuto.
- Go ngwalwe ka lebaka le le fetilego.
- Go šomišwe mahlaodi le mantšu ao a tsošago maikutlo go tšweletša dikgopolo.
- Retšistara le polelo e be tša semmušo.
- Tšhomišopolelo, tlotlontšu le maswaodikga e be tše di nepagetšego.
- Mmegi a laetše ditšhišinyo mabapi le tlhohleletšo ye barutwana ba e filwego.

[25]

PALOMOKA YA KAROLO YA B:

50

PALOMOKA YA TLHAHLOBO:

100

SA EXAM PAPERS

Proudly South African

